

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2016. gada 9. decembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 285/2016) un pieteikuma precizējumus (Reģ. Nr. D-785),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 430. panta pirmo un ceturto daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Civilprocesa likuma 430. panta pirmā daļa nosaka: “Apelācijas instances tiesa pati izlemj, kurus pierādījumus pārbaudīt tiesas sēdē.”

Savukārt šā panta ceturtais daļa paredz: “Ja apelācijas instances tiesā lietas dalībnieks iesniedz vai lūdz pārbaudīt pierādījumus, kurus viņam bija iespējams pieteikt lietas izskatīšanā pirmās instances tiesā, un ja apelācijas instances tiesa nekonstatē attaisnojošus iemeslus, kāpēc pierādījumi netika iesniegti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesa pierādījumus nepieņem.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums izvērtēt likuma normu atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir bijis prasītājs civillietā par aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu. Apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējam piemērotas veicot pierādījumu pārbaudi apelācijas instances tiesā. Apelācijas instances tiesa atteikusies pārbaudīt un pārvērtēt pierādījumus, tostarp atkārtoti nopratināt lieciniekus, kuri tika nopratināti pirmās instances tiesā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis uz savu pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likums noteic, ka personas pieteikums Satversmes tiesai ir atzīstams par konstitucionālo sūdzību un lieta ierosināma tad, ja tas atbilst prasībām, kas noteiktas šā likuma 18. un 19.² pantā.

6.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, vai arī, ja šādu līdzekļu personai nav.

No tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs apelācijas instances nolēmumu, proti, Rīgas apgabaltiesas (datums) spriedumu pārsūdzējis Augstākajā tiesā. Savukārt Augstākās tiesas Civillietu

departamenta tiesnešu kolēģija (datums) rīcības sēdē pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību. Minētais lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus un pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai.

6.2. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no (*datums*), kad ir stājies spēkā Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģijas rīcības sēdes lēmums, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzības.

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts (*datums*).

Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir ievērojis Satversmes tiesas likumā noteikto sešu mēnešu termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai un pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas (nevis tās piemērošanas rezultāta) neatbilstība katrai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo netiek nodrošināta pietiekama pierādījumu pārbaude. Izskatot lietu apelācijas instancē, tiesa ir tiesīga pati izlemt, kurus pierādījumus pārbaudīt tiesas sēdē, tāpēc nevarot tikt noskaidrota objektīvā patiesība lietā.

Satversmes tiesas praksē ir nostiprināta atziņa, ka Satversmes 92. panta pirmajā teikumā minētais jēdziens „taisnīga tiesa” citastarp nozīmē pienācīgu, tiesiskai valstij atbilstošu procesu, kurā lieta tiek izskatīta (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 5. marta sprieduma lietā Nr. 2001-10-01 secinājumu daļas 2. punktu un 2006. gada 20. decembra sprieduma lietā Nr. 2006-12-01 9.3. punktu*). Šādā aspektā Satversmes 92. pants paredz valsts pienākumu pieņemt procesuālās normas, atbilstoši kurām tiesa lietas izskatītu kārtībā, kas nodrošina šo lietu taisnīgu un objektīvu izspiešanu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 8.2. punktu*).

Turklāt Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pat, ja likumdevējs ir paredzējis apelācijas instanci, kura var labot iespējamās pirmās instances tiesas kļūdas, arī personai ir pienākums, ņemot vērā attiecīgā procesa specifiku, savu iespēju robežās rīkoties tā, lai

tās tiesību aizsardzību efektīvi varētu nodrošināt jau pirmās instances tiesa (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01 15.2. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs norāda uz citu valstu regulējumu pierādījumu vērtēšanā tiesā. Satversmes tiesa jau vairākkārt atzinusi, ka citu valstu tiesiskais regulējums, risinot atsevišķus jautājumus Latvijas tiesību sistēmā, nevar tikt piemērots tieši, izņemot likumā norādītos gadījumus. Salīdzinošo tiesību analīzē vienmēr jāņem vērā atšķirīgais tiesiskais, sociālais, politiskais, vēsturiskais un sistēmiskais konteksts (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-01-01 24.1. punktu un 2009. gada 3. jūnija sprieduma lietā Nr. 2008-43-0106 10.6. punktu*). Pieteikumā nav pamatots tas, kā citu valstu tiesiskais regulējums par pierādījumu pārbaudi būtu attiecināms uz Latvijas tiesību sistēmu.

Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi par iespējamo apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam būtībā ir vērsti uz Pieteikuma iesniedzēja ieskatā nepareizu tiesību normu piemērošanu. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka vispārējās jurisdikcijas tiesas veiktās tiesību normu piemērošanas izvērtējums saskaņā ar Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. pantu nav Satversmes tiesas kompetencē. Satversmes tiesai nav paredzētas tiesības izvērtēt vispārējās jurisdikcijas tiesu nolēmumu tiesiskumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 3. jūnija sprieduma lietā Nr. 2008-43-0106 12. punktu*).

Līdz ar to pieteikumā nav sniegts juridisks pamatojums tam, ka apstrīdētās normas liegtu personai tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu apelācijas instances tiesā.

Tādējādi pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 285/2016).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš